

КИР БУЛИЧОВ
МОЖЕ ЛИ ДА СЕ ОБАДИ
НИНА?

Превод от руски: Нина Ракева, 1981

chitanka.info

- Може ли да се обади Нина?
- Аз съм, Нина.
- Тъй ли? Защо гласът ти е толкова особен?
- Особен ли?
- Някак чужд. Тънък. Огорчена ли си от нещо?
- Не знам.
- Може би не трябваше да ти се обаждам?
- Но кой се обажда?
- Откога престана да ме познаваш?
- Кого да познавам?

Гласът беше с двайсетина години по-млад от Нина. А в действителност Нининият глас е само с четири-пет години по-млад от нея. Ако не познаваш човека, по гласа мъчно ще откриеш възрастта му. Гласовете често остаряват по-рано от собствениците си. Или пък дълго остават млади.

— Е, добре — казах аз. — Слушай, обаждам ти се почти по работа.

— Изглежда, все пак сте сбъркали номера — предположи Нина.
— Не ви познавам.

— Аз съм Вадим, Вадик, Вадим Николаевич! Какво ти става?

— Ето на! — Нина въздъхна, сякаш ѝ беше жал да прекъсва разговора. — Не познавам никакъв Вадик и Вадим Николаевич.

— Извинете — казах аз и затворих телефона.

Не набрах веднага номера. Разбира се, просто бях попаднал някъде другаде. Пръстите ми не са искали да звънят на Нина. И са набрали друг номер. Защо ли не са искали?

Намерих в бюрото си пакет кубински цигари. Силни като пури. Сигурно ги правят от изрезките, останали от пурите. Каква работа можех да имам с Нина? Или почти работа? Никаква. Просто исках да разбера дали си е в къщи. Пък и да я няма, това не променя нещата. Тя може да бъде например у майка си. Или на театър, защото вече хиляда години не е стъпвала в театър.

Позвъних на Нина.

— Нина? — казах аз.

— Не, Вадим Николаевич — отвърна Нина. — Пак сте сбъркали. Кой номер набирате?

— 149-40-89.

— А моят е Арбат — едно — трийсет и две — пет, три.

— Ясно — казах аз. — Арбат е с четворка?

— Арбат е „Г“.

— Нищо общо — рекох. — Извинете, Нина.

— Моля — каза Нина. — И без това съм свободна.

— Ще се постарая вече да не попадам на вас. Много лошо работи телефонът.

— Да — съгласи се Нина.

Сложих слушалката.

Трябва да почакам. Или да набера 100. Точно време. Преплетените линии ще се освободят. И аз ще се свържа. „Точно двадесет и два часът“ — каза жената от номер „сто“. Изведнъж си помислих, че ако са записали гласа ѝ отдавна, преди десет години, когато ѝ е скучно, когато си е в къщи, тя набира 100 и слуша гласа си, младия си глас. Пък може и да е умряла. Тогава синът ѝ или човекът, който я е обичал, набира стотицата и слуша нейния глас.

Позвъних на Нина.

— Слушам ви — каза Нина с младия си глас. — Пак ли сте вие, Вадим Николаевич?

— Да — отговорих. — Явно нашите телефони са се свързали завинаги. Само не ми се сърдете и не мислете, че се шегувам. Много внимателно набирах номера, който ми трябва.

— Разбира се, разбира се — бързо каза Нина. — Изобщо не съм си помисляла такова нещо. Бързате ли, Вадим Николаевич?

— Не — отвърнах аз.

— Важна работа ли имате с Нина?

— Не, просто исках да разбера дали си е в къщи.

— Домъчня ли ви?

— Как да ви кажа...

— Разбирам, ревнувате — рече Нина.

— Ама че сте смешна — казах аз. — На колко години сте Нина?

— На тринайсет. А вие?

— Прехвърлих четирийсетте. Помежду ни има дебела тухлена стена.

— И всяка тухла е месец, нали?

— Дори един ден може да бъде тухла.

— Да — въздъхна Нина, — тогава това е много дебела стена. А за какво мислите сега?

— Трудно е да ви отговоря. Сега — за нищо. Нали приказвам с вас.

— Ако бяхте на тринайсет или дори на петнайсет, можехме да се запознаем — каза Нина. — Щеше да бъде много смешно. Аз щях да кажа: „Елате утре вечер при паметника на Пушкин. Ще ви чакам точно в седем.“ И нямаше да се познаем. Вие къде се срещате с Нина?

— Различно.

— И при Пушкин ли?

— Не съвсем. Понякога се срещахме пред „Россия“.

— Къде?

— До кино „Россия“.

— Не го знам.

— Е, на Пушкинския площад.

— Все едно, кой знае защо — не го знам. Сигурно се шегувате. Добре познавам Пушкинския площад.

— Няма значение — казах аз.

— Защо?

— Беше отдавна.

— Кога?

Момиченцето не искаше да затваря телефона. Кой знае защо, упорито продължаваше разговора.

— Сама ли сте в къщи? — попитах аз.

— Да. Мама е втора смяна. Тя е сестра в болницата. Ще остане там и през нощта. Можеше да си дойде и сега, но е забравила пропуска си у дома.

— Аха — съгласих се. — Добре, лягай да спиш, момиченце. Утре си на училище.

— Взехте да ми приказвате като на дете.

— Моля ти се, говоря с теб като с възрастна.

— Благодаря. Само че вие си лягайте в седем, ако искате. Довиждане. Не звънете повече на своята Нина. Че пак на мен ще попаднете. И ще ме събудите — мене, малкото момиченце.

Затворих телефона. После включих телевизора и научих, че луноходът днес е изминал 337 метра. Луноходът си гледаше работата, а аз безделничех. Чак в единайсет часа, след като цял час се бях

забавлявал с глупости, реших да позвъня на Нина за последен път. Наумих си, ако пак попадна на момичето, веднага да затворя телефона.

— Тъй си и знаех, че пак ще позвъните — каза Нина, като вдигна слушалката. — Само не затваряйте. Честна дума, много ми е скучно. Нямам и какво да чета. А още е рано за сън.

— Добре — съгласих се. — Хайде да си поприказваме. Защо до толкова късно не лягате?

— Сега е едва осем — каза Нина.

— Часовникът ви изостава — рекох. — Вече е дванадесет часът.

Нина се засмя. Смехът ѝ беше хубав, топъл.

— Просто ужас колко ви се иска да се отървете от мене — каза тя. — Октомври е и затова се стъмни. А на вас ви се струва, че вече е нощ.

— Сега е вашият ред да се шегувате, нали? — попитах аз.

— Не, не се шегувам. Май че не само часовникът, а и календарът ви лъже.

— Защо да лъже?

— Ами сега ще ми кажете, че изобщо не е октомври, а февруари.

— Не, декември е. — И кой знае защо, сякаш сам не си вярвах, погледнах вестника на дивана до мен. „Двадесет и трети декември“ — пишеше под заглавието.

Замълчахме за малко и аз се надявах, че сега ще каже „дочуване“. Но тя изведнъж попита:

— А вечеряхте ли?

— Не помня — казах искрено.

— Значи не сте гладен.

— Не, не съм.

— А аз съм гладна.

— Какво, нищо за ядене ли нямате в къщи?

— Нищо! — каза Нина. — С трън да завъртиш, няма какво да закачиш. Смешно, нали?

— Просто не знам как да ви помогна — казах. — И пари ли нямате?

— Имам, но съвсем мъничко. И вече всичко е затворено. Пък и какво ли ще купиш?

— Да — съгласих се. — Всичко е затворено. Искате ли да поровя в хладилника, да видя какво има?

— Имате хладилник?!

— Стар — обясних аз. — „Север“. Знаете ли ги?

— Не — каза Нина. — И какво, ако намерите нещо?

— Какво ли? Ще хвана такси и ще ви го докарам. А вие ще слезете пред входа и ще го вземете.

— А далече ли живеете? — Аз — на „Сивцев Вражек“, блок 15/25.

— Аз пък на „Мосфилмовска“. До Ленинските възвишения. Зад Университета.

— И нея не я знам. Но няма значение. Добре сте го измислили и ви благодаря за това. А какво имате в хладилника си? Питам просто така, да не си помислите...

— Де да помнех — казах аз. — Сега ще пренеса телефона в кухнята и двамата ще надзърнем.

Отидох в кухнята и кабелът се виеше след мен като змия.

— И тъй — казах, — отваряме хладилника.

— Можете да носите телефона със себе си! Никога не съм чувала за такъв.

— Разбира се, че мога. А вашият къде стои?

— В коридора. Окачен е на стената. И какво имате в хладилника?

— Тъй, значи... какво е това в кесията? Яйца, не е интересно.

— Яйца?

— Тъх. Кокоши. А, искате ли да ви донеса кокошка? Само че е френска, замразена. Докато я сварите, съвсем ще прегладнеете. И мама ще си дойде от работа. По-добре да вземем колбаси. Или не, открий марокански сардини, по шейсет копейки консервата. И към тях половин бурканче майонеза. Чувате ли ме?

— Да — каза Нина съвсем тихо. — Защо се шегувате така? Отначало щях да се засмея, но после ми стана тъжно.

— Туй пък защо? Наистина ли чак толкова сте огладнели?

— Не, вие знаете.

— Какво знам?

— Знаете — каза Нина. Сетне помълча и добави: — Е, нищо де! А червен хайвер имате ли?

— Не — отвърнах. — Затуй пък имам филе от риба палтус.

— Не бива, стига толкова — изрече Нина твърдо. — Хайде да мислим за друго. Всичко разбрах.

— Какво разбрахте?

— Че и вие сте гладен. А какво се вижда от прозореца ви?

— От прозореца ли? Къщи, копирната фабрика. Тъкмо сега, в единайсет и половина, свършва смяната. Много момичета излизат от входа. Освен това се вижда „Мосфилм“. И пожарната команда. И жп линията. Ето сега минава мотрисата.

— И вие виждате всичко?

— Влакът наистина е доста далече. Вижда се само наниз от светлинки — прозорците!

— Ей, голям лъжец сте!

— Не бива да се говори така с по-възрастните — казах. — Аз не мога да лъжа. Мога да греша. Та какво сбърках?

— Ами че виждате влака. Няма как да го видите.

— Защо, да не би да е невидим?

— Не, видим е, само че прозорците му не могат да светят. Пък и вие изобщо не сте поглеждали през прозореца.

— Защо? Точно до прозореца съм застанал.

— А в кухнята свети ли?

— То се знае, та как в тъмното бих тършувал из хладилника? Лампичката му е изгоряла.

— Ето, видяхте ли, вече трети път вихващам.

— Нина, мила, обясни ми в какво си ме хванала.

— Ако гледате през прозореца, значи сте вдигнали затъмнението.

А щом сте го вдигнали, значи сте угасили лампата. Така ли е?

— Не е тъй. Защо ми е затъмнение? Да не би да е война?

— О-ле-ле! Бива ли чак толкова да прекалявате? Че какво е, да не би да е мир, а?

— Е, разбирам. Виетнам, Близкият Изток... Ала аз нямах пред вид това.

— И аз говорех за друго. Почакайте, инвалид ли сте?

— За щастие всичко ми е на място.

— Тогава сте освободен.

— От какво да съм освободен?

— Ами тогава защо не сте на фронта?

Едва сега заподозрях нещо нередно. Явно момичето ме разиграваше. Ала го правеше така просто и сериозно, че едва не ме уплаши.

— На кой фронт трябва да бъда, Нина?

— На най-обикновения. Където са всички. Където е татко. На фронта с немците. Говоря сериозно, не се шегувам. Пък вие тъй странно приказвате. Може би не лъжете за кокошката и яйцата.

— Не лъжа — казах аз. — И никакъв фронт няма. Дали пък наистина да не дойда при вас?

— Ама аз наистина не се шегувам! — почти извика Нина. — И вие престанете. Отначало ми беше интересно и весело. А сега нещо се обърка. Простете ми. Но сякаш не се преструвате, а казвате истината.

— Честна дума, момиченце, казвам истината — рекох аз.

— Дори ме достраша. Печката ни почти не топли. Дървата са малко. И е тъмно. Само газеничето. Няма ток. И тъй да не ми се стои сама. Всичко топло съм навлякла.

И тутакси рязко и някак сърдито повтори въпроса си.

— Защо не сте на фронта?

— Че на кой фронт да бъда? — Шегите май наистина отидоха твърде далече. — Какъв фронт може да има в седемдесет и втора година!

— Подигравате ли се?

Гласът ѝ пак смени тона си, стана недоверчив и сякаш съвсем се смали. И пред очите ми изникна невероятна, забравена картина — видях себе си, но много отдавна, преди повече от трийсет години. Когато също бях на дванайсет години. И в стаята си имахме печка „циганска любов“. А аз седя на дивана, подвил крака. Гори свещ, или пък беше газена лампа? И кокошката ми се струва нереална, приказна птица, която се яде само в романите, макар че тогава не мислех за кокошка...

— Защо замълчахте? — попита Нина. — По-добре говорете.

— Нина — рекох. — Коя година е сега?

— Четиридесет и втора — каза Нина.

Аз вече подреждах в главата си откъслеците несъобразности в нейните думи. Не знае кино „Россия“. И телефонът ѝ е само шестцифрен. И затъмнението...

— Да не бъркаш? — попитах аз.

— Не — отвърна Нина.

Тя вярваше в това, което говореше. Може би гласът ѝ ме е заблудил? Може би не е на тринайсет години? Може да е

четиридесетгодишна жена, която още тогава, като момиченце, се е разболяла и си мисли, че войната продължава?

— Слушайте — казах спокойно. Няма да затворя телефона я. — Днес е двадесет и трети декември 1972 година. Войната завърши преди двадесет и седем години. Знаете ли това?

— Не — отвърна Нина.

— Знаете го. Сега е дванадесет часът... Е, как да ви обясня?

— Добре — каза Нина покорно. — И аз зная, че няма да ми донесете кокошка. Трябваше да се досетя, че не може да има френски кокошки.

— Защо?

— Във Франция са немците.

— Във Франция отдавна няма никакви немци. Освен туристи. Но немски туристи идват и у нас.

— Как тъй? Кой ги пуска?

— А защо да не ги пускат?

— Да не сте посмели да разправяте, че фрицовете ще ни победят! Сигурно чисто и просто сте диверсант или шпионин!

— Не, аз работя в СИБ, в Съвета за икономическа взаимопомощ. Занимавам се с унгарците.

— Ето че пак лъжете! В Унгария са фашистите.

— Унгарците отдавна-отдавна изгониха своите фашисти. Унгария е социалистическа страна.

— Ох, пък аз се уплаших, че наистина сте диверсант. А вие само непрекъснато измисляте. Не, не възразявайте! По-добре ми разправете какво ще стане после. Измислете каквото щете, само да бъде хубаво. Моля ви. И извинявайте, че бях толкова груба с вас. Просто не разбрах...

И аз престанах да споря. Как да обясня това? Отново си представих как седя в тая четиридесет и втора година, как ми се иска да разбере кога нашите ще превземат Берлин и ще обесят Хитлер. Освен това да се сетя къде загубих купоните за хляб за месец октомври. И казах:

— Ще победим фашистите на 9 май 1945 година.

— Не може да бъде! Много дълго трябва да се чака.

— Слушай, Нина, и не ме прекъсвай. Знам по-добре. А Берлин ще превземем на втори май. Дори ще има такъв медал — „За

превземането на Берлин“. А Хитлер ще се самоубие. Ще глътне отрова. Ще даде от нея и на Ева Браун. А после есесовците ще изнесат тялото му на двора на имперската канцелария, ще го залее с бензин и ще го изгорят...

Не разказвах това на Нина. Разказвах го на себе си. И послушно повтарях фактите, ако Нина не вярваше или не разбираше веднага, връщах се, ако молеше да поясня нещо, и едва наново не изгубих доверието ѝ, когато казах, че Сталин ще умре. Но после ѝ върнах вярата, като ѝ обясних за Юрий Гагарин и за Новия Арбат. Дори разсмях Нина, като ѝ разправих, че жените ще носят клош панталони и съвсем къси поли. И даже си спомних кога нашите ще преминат границата на Прусия. Загубих чувството за реалност. Момиченцето Нина и момченцето Вадик седяха пред мен на дивана и слушаха. Само че бяха гладни като вълци. И работите на Вадик бяха дори по-зле от Нинините; изгубил е купоните си за хляб и двамата с майка му трябва до края на месеца да живеят с нейния работнически купон, защото Вадик пося купоните някъде из двора; и едва след петнайсет години изведнъж ще си спомни как е станало това и отново ще се измъчва, защото купоните можеха да се открият дори след седмица; ясно беше, че са паднали в избата, когато хвърли на решетката палтото си, канейки се да поиграе футбол. И чак когато Нина се умори да слуша това, което смяташе за хубава приказка, аз я попитах:

— Знаеш ли „Петровка“?

— Знам я — каза Нина. — А нея ще я преименуват ли?

— Не. Та там...

Разказах ѝ как да влезе в двора под арката и че там в дъното му има изба, покрита с решетка. И ако е октомври четиридесет и втора година, средата на месеца, то почти сигурно е, че купоните си лежат в избата. Там на двора играхме футбол и аз ги загубих тези купони.

— Ужасно! — каза Нина. — Аз не бих го преживяла. Трябва веднага да ги намерите. Направете го.

Тя също беше навлязла в играта, а реалността бе изчезнала нейде и вече нито тя, нито аз разбирахме в коя година се намираме — бяхме извън времето, по-близо до нейната четиридесет и втора.

— Не мога да намеря купоните — казах. — Минаха много години. Но ако можеш, отбий се там, избата сигурно е отворена. В краен случай ще кажеш, че ти си изпуснала купоните.

И в този момент ни прекъснаха.

Нина изчезна. Нещо изпука в слушалката. Женски глас каза:

— 143-18-15 ли е? Търсят ви от Орджоникидзе.

— Имате грешка — отвърнах аз.

— Извинете — равнодушно каза женският глас.

Чуха се къси сигнали.

Веднага набрах Нининия номер. Трябваше да се извиня. Трябваше да се посмеем с момиченцето. Че то, общо взето, излезе една глупост...

— Да — каза Нининият глас. На другата Нина.

— Вие ли сте? — попитах аз.

— А, ти ли си, Вадим? Май не ти се спи?

— Извинявай — казах. — Трябва ми другата Нина.

— Какво?

Сложих слушалката и отново набрах номера.

— Да не си откачил? — попита Нина. — Пил ли си?

— Извинявай — казах аз и отново треснах слушалката. Вече беше безполезно да звъня. Повикването от Орджоникидзе върна всичко на мястото му. А кой е истинският й телефон? Арбат — три, не, Арбат — едно — трийсет и две — трийсет... Не, четирийсет...

Голямата Нина ми се обади сама.

— Цяла вечер стоях у дома — каза тя. — Мислех, че ще позвъниш, ще обясниш защо се държа така вчера. Но ти явно съвсем си полудял.

— Сигурно — съгласих се. Не ми се искаше да й разказвам за дългите разговори с другата Нина.

— Каква друга Нина? — попита тя. — Образ ли е? Намекваш, че би желал да ме видиш друга?

— Лека нощ, Ниночка. Утре всичко ще ти обясня.

... Най-интересното е, че тая странна история имаше не по-малко странен край. На другата сутрин отидох при мама. Казах й, че ще подреда тавана. Три години й обещавах да го сторя, а сега виж ти — сам пристигнах. Знаех, че мама нищо не изхвърля. Все й се струва, че нещо може да потрябва. Около час и половина се рових из старите списания, учебници, пръснатите томове приложения към „Нива“.

Книгите не бяха прашни, но миришеха на стар топъл прах. Най-сетне намерих телефонния указател от 1950 г. Беше набъбнал от пъхнатите в него бележки, от хартийките, с които сме отбелязвали страниците, ъглите му бяха оръфани и омърляни. Указателят ми беше толкова познат, че ми се струваше странно как съм могъл да го забравя — ако не беше разговорът с Нина, тъй и нямаше да се сетя за неговото съществуване. И ми стана малко срамно, като пред честно отслужил своето костюм, който дават на вехтошаря на сигурна смърт.

Известни са първите четири цифри. Г-1-32... Освен това знаех адреса — стига никой от нас да не се е преструвал, стига да не са се пошегували с мен — уличката „Сивцев Вражек“, номер 15/25. Нямах никакви шансове да открия този телефон. Измъкнах една табуретка от банята и се настаних в коридора с указателя. Мама не разбра нищо и само минавайки край мен, се усмихна и рече:

— Винаги тъй правиш. Уж захванеш да подреждаш книгите и още в първите десет минути си се зачел. И край на почистването.

Не забеляза, че чета телефонния указател. Намерих този телефон. Преди двадесет години е бил в същата квартира, и в четиридесет и втора. Водеше се на името на Фролова К.Г.

Съгласен съм, че се занимавах с глупости. Търсех нещо, което изобщо не можеше да съществува. Но допускам, че поне десет процента от напълно нормалните хора биха правили същото, ако се окажеха на моето място. И аз отидох на „Сивцев Вражек“.

Новите квартиранти не знаеха къде са заминали Фролови. Пък и дали са живели тук? Но в домоуправлението ми провървя. Старата счетоводителка помнеше Фролови и с нейна помощ узнах всичко от адресното бюро.

Вече се стъмни. По новия комплекс, сред еднаквите панелни кули, метеше виелица. В стандартния двуетажен магазин продаваха замразени кокошки в покрити със скреж прозрачни торбички. Доця ми се да купя една и да ѝ я занеса, както обещах, макар и с двайсетгодишно закъснение. Но добре че не я купих. В апартамента нямаше никой. По това как отекваше звънецът реших, че тук не живеят хора. Заминали са.

Понечих да си тръгна, но си рекох — щом съм стигнал чак дотук, да позвъня на съседната врата.

— Извинете, Нина Сергеевна Фролова съседка ли ви е?

Момък по фланелка, с димящ поялник в ръката, ми отвърна равнодушно:

— Те заминаха.

— Къде?

— Вече месец, как заминаха на Север. Няма да се върнат до пролетта. И Нина Сергеевна, и мъжът ѝ.

Извиних се и заслизах по стълбата. Мислех си, че е напълно възможно в Москва да живее не само една Нина Сергеевна Фролова, родена през 1930 година.

Точно тогава вратата зад мене се отвори.

— Почакайте — каза същият младеж. — Мама иска да ви каже нещо.

Майка му се появи бързо, загръщайки пенъоара си.

— А вие какъв сте ѝ?

— Просто така — казах аз. — Познат.

— Да не сте Вадим Николаевич?

— Вадим Николаевич.

— Ето — зарадва се жената, — за малко да ви изпусна. Тя никога не би ми простила това. Нина точно така ми каза: Няма да ти простя. И бележка закачи на вратата. Само че децата сигурно са я откъснали. Има месец вече. Тя ми каза, че ще дойдете през декември. И дори викаше, че ще се постарее да се върне, ала все пак много е далече...

Жената стоеше на вратата, гледаше ме, сякаш очакваше, че ей сега ще ѝ открия някаква тайна, ще ѝ разкажа за някаква нещастна любов. Вероятно и Нина е разпитвала.

Жената издържа паузата и извади едно писмо.

„Скъпи Вадим Николаевич!

Разбира се, знам, че няма да дойдете. Та и как да вярваш в детските мечти, които вече и на теб самата изглеждат само мечти. Но все пак купоните за хляб бяха в оная същата изба, за която успяхте да ми кажете...”

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.